

HANS AANRUD (1863-1953)

Jens Tvedt er blitt betegnet som den første og største heimstad-dikteren i Norge, ja til og med den første i Europa, men Hans Aanrud kommer på en god annenplass. Handlingen i fortellingene hans kan alltid spores tilbake til Vestre Gausdal som han kjente ut og inn, selv om han ikke bodde der hele livet. Han var bl.a. et år sjef for Den Nationale Scene i Bergen, og han bodde store deler av livet i Kristiania.

Aanrud skildret et samfunn som i dag er gått ut på dato, og som allerede da han skrev om det var på vei ut. Men handlingen, naturen og menneskesinnet er fortsatt allmenngyldige. Og barnebøkene hans taler til oss i dag som for hundre år siden. Sidsel Sidsærk og Sølve Solfeng vil neppe noen gang bli helt avlegse. Det vil heller ikke fortellinger som "Tyv i lyset", "En vinternat" og "En odelsbonde".

Hans Aanrud holdt seg til det lille formatet og er blant våre fineste novellister. Han forsøkte seg aldri på større oppgaver enn dem han virkelig mestret, og han interesserte seg for litt sære skikkelser. Dette kom godt til syne i de tre skuespillene han skrev, "Storken", "Høit tilhest" og "Hanan", stykker som med suksess ble framført helt opp i 1970-årene.

Hans Aanruds produksjon hører ikke med blant de største, og den inneholder ingen bibliofile høydepunkter. Men de eldste bøkene er uvanlige i originalbind, og barnebøkene ser man svært sjelden i virkelig pen stand. Noen priser av betydning har hittil ikke vært oppnådd for Aanruds bøker, men vi tror nok en bør være forberedt på at de antikvariatene som kjenner sin besøkelsestid smeller til med et firesifret beløp for de virkelig gode eksemplarene av de mest sjeldne tingene. Det har allerede skjedd i noen tilfeller.

HANS AANRUDS FØRSTEUTGAVER:

- 1891: Fortællinger. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebinding.
- 1892: Fra Svipop til Venaasen. Nye fortællinger. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebinding.
- 1893: Historisk forelæsning ved Helsingfors høiskole aar 2193. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: Storken. Komedie i 3 akter. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1896: Storkarer. Fortællinger for store og små. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Br. Brunskow. Helsingjirtebinding.
- 1896: En vinternat og andre fortællinger. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebinding.*
- 1897: [-]: Selvraaden. Tragedie. (Fortsættelse af "Folkeraadet"). Feilberg og Landmarks Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1901: Høit tilhest. Komedie i fire akter. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1901: Seminaristen og andre fortællinger. Kjøbenhavn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebinding. Samme stempel i blindpreg som på Obstfelders: "En præsts dagbok".
- 1903: Sidsel Sidsærk. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1906: Hanen. Komedie i 3 akter. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.

- 1906: Smaafæ. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Gudmund Stenersen. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1906: Fortællinger I-II. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, illustrert av Christian Skredsvig.
- 1910: Sølv Solfeng. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Lisbeth Bergh. Hellsjirtingbind. I enkelte eksemplarer er foromslag medbundet.
- 1912: Farvel, Fantdal-. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet. Hellsjirtingbind.
- 1913: Fortællinger for barn I-II. Gyldendal.
Innbinding: Hellsjirtingbind.
- 1917: En odelsbonde og andre fortællinger for barn. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Lisbeth Bergh. Kartonasjebind med samme dekor.*
- 1921: Fyrabendsarbeide. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Forlagsbind i to varianter:
A. Hellsjirtingbind med ramme i gull rundt tittel på fordekkelen.
B. Hellsjirtingbind uten ramme i gull rundt tittel på fordekkelen (senere salgsbind).
- 1923: Jo-karerne i Skarvanger. Fra fjeldbygden i ældre dage. Gyldendal.
Innbinding: Omslag med vignett. Tilsvarende hellsjirtingbind.
- 1926: Omkring Stortinget og Folkeavstemningen. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.